

Sygn. akt V CSK 183/17

POSTANOWIENIE

Dnia 10 października 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa Gminy W.

przeciwko T.B.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 10 października 2017 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 22 grudnia 2016 r., sygn. akt I ACa (...),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. nie obciąża strony powodowej kosztami postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną strony powodowej Gminy W. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 22 grudnia 2016 r., sygn. akt I ACa [...] Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych

przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudence (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Istotnego zagadnienia prawnego strona powodowa upatrywała w konieczności wyjaśnienia, czy w sytuacji gdy dochodzi do obrotu lokalem mieszkalnym przez osobę bliską na rzecz kolejnej osoby bliskiej pierwotnemu nabywcy tego lokalu od gminy, istnieje podstawa do uznania, że art. 68 ust. 2b ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (u.g.n.), nie ma zastosowania, a osoba bliska, która zbyła lokal nie odnosząc bezpośrednio korzyści majątkowej może być zwolniona z obowiązku zwrotu kwoty równej bonifikacie, stosując do niej odpowiednio art. 68 ust. 2a pkt 1 u.g.n., czy w takim przypadku można uznać, że dozwolony i nie skutkujący obowiązkiem zwrotu kwoty równej bonifikacie jest swobodny obrót danym lokalem mieszkalnym, jeśli następuje w kręgu osób bliskich pierwotnemu nabywcy i czy ma w tej kwestii znaczenie, że zbycie następuje pod tytułem nieodpłatnym.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z dnia 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

Zdaniem skarżącej wykładni wymaga art. 68 ust. 2b u.g.n. w zw. z art. 68 ust. 2 i art. 68 ust. 2a pkt 1 u.g.n., a to z uwagi na podniesione przy konstruowaniu pierwszej podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej wątpliwości interpretacyjne.

Jakkolwiek przedstawione zagadnienie prawne nie było przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, to jednak ta okoliczność sama w sobie nie uzasadnia jeszcze przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Należy przede wszystkim wziąć pod uwagę, czy rzeczywiście sformułowane zagadnienie prawne - aczkolwiek nowe zważywszy na konkretny stan faktyczny - ma istotny znaczenie, w tym sensie, że konieczna jest wypowiedź Sądu Najwyższego, w kontekście

również zaprezentowanej przez Sąd drugiej instancji wykładni podlegających rozważeniu przepisów prawnych. Ponadto, Sąd drugiej instancji uznał, że nawet przy przyjęciu wykładni zaprezentowanej przez stronę powodową, powództwo ze względu na stan faktyczny sprawy nie zasługiwałoby na uwzględnienie przez wzgląd na zasady współżycia społecznego (art. 5 k.c.)

Z uwagi na powyższe, w sprawie nie występuje tego rodzaju zagadnienie prawne, które ze względu na sposób rozstrzygnięcia go przez Sąd Apelacyjny w tym konkretnym stanie faktycznym (przy uwzględnieniu także dokonanej przez ten Sąd oceny powództwa z punktu widzenia klauzul generalnych - art. 5 k.c.), uzasadniałoby przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak również nie zachodzi podstawa przyjęcia skargi ze względu na konieczność wykładni wskazanych wyżej przepisów.

Według wiążących w postępowaniu kasacyjnym ustaleń faktycznych w dniu 8 października 2009 r. strona powodowa zawarła z B.B. umowę o oddanie w użytkowanie wieczyste udziału w gruncie i sprzedaży m.in. lokalu mieszkalnego nr 2 przy zastosowaniu bonifikaty. W dniu 23 kwietnia 2012 r. B.B. darował swojemu bratu - pozwanemu T.B. przedmiotowy lokal mieszkalny wraz z prawami związanymi z jego własnością, przy czym pozwany ustanowił na rzecz B.B. nieodpłatną i dożywotnią służebność osobistą polegającą na prawie dożywotniego zamieszkiwania i korzystania z całego lokalu. W dniu 9 maja 2012 r. pozwany darował ten lokal swojej córce A.R.. Zarówno B.B., jak i pozwany są osobami schorowanymi. B.B. mieszka w przedmiotowym lokalu a w 2011 r. doznał urazu głowy.

Zgodnie z art. 68 ust. 2 u.g.n., jeżeli nabywca nieruchomości zbył nieruchomość lub wykorzystał ją na inne cele niż cele uzasadniające udzielenie bonifikaty, przed upływem 10 lat, w przypadku nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny przed upływem 5 lat, licząc od dnia nabycia, jest zobowiązany do zwrotu kwoty równej udzielonej bonifikacie po jej waloryzacji, chyba, że zbycie następuje na rzecz osoby bliskiej (art. 68 ust. 2a pkt 1 u.g.n.), przy czym przepis art. 68 ust. 2 stosuje się odpowiednio do osoby bliskiej, która zbyła lub wykorzystała nieruchomość na inne cele niż cele uzasadniające udzielenie bonifikaty, przed

upływem 10 lat, a w przypadku nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny przed upływem 5 lat, licząc od dnia pierwotnego nabycia (art. 68 ust. 2b u.g.n.). Jak stanowi art. 4 pkt 13 u.g.n. przez osobę bliską należy rozumieć m.in. rodzeństwo i dzieci rodzeństwa.

Zarówno pozwany (drugi nabywca), jak i A.R. (trzeci nabywca) są osobami bliskimi dla B.B. (pierwszy nabywca) w rozumieniu ustawy o gospodarce nieruchomościami. Zatem, występujący w sprawie problem prawny nie pojawiłby się, gdyby B.B. zamiast swojemu bratu, darował ten lokal swojej bratanicy z obciążeniem go na swoją rzecz służebnością osobistą w postaci dożywotniego i bezpłatnego prawa zamieszkiwania i korzystania. W tych okolicznościach, kiedy pozwany nie uzyskał jakiegokolwiek ekwiwalentu z przeniesienia tego lokalu na córkę, domaganie się od niego przez powodową Gminę zwrotu kwoty odpowiadającej bonifikacie udzielonej jego bratu jako pierwotnemu nabywcy, Sąd Apelacyjny uznał za nieuzasadnione. W istocie bowiem A.R. wskutek darowizny tego lokalu dokonanej przez jej ojca, jako osoba bliska pierwotnemu nabywcy wstąpiła w obowiązki pozwanego, o których mowa w art. 68 ust. 2b u.g.n., które realizowałyby się dopiero w wypadku, gdyby ona dokonała kolejnego zbycia tego lokalu w terminie określonym w tym przepisie.

Przepis art. 68 ust. 2b u.g.n. stanowi o „odpowiednim” stosowaniu art. 68 ust. 2 u.g.n. do osoby bliskiej pierwotnemu nabywcy lokalu, a wobec tego należy uwzględniać tak jak to uczynił Sąd drugiej instancji szczególną konfigurację podmiotową (osoby bliskie pierwotnemu nabywcy lokalu) i aspekt przedmiotowy, jakim jest rodzaj i charakter czynności prawnych, na podstawie których następowały zbycia lokalu mieszkalnego (darowizny). Ze względu na swoistą elastyczność terminu legislacyjnego „odpowiednie stosowanie” w konkretnym stanie faktycznym nie zawsze wystarczające i zarazem pełne są wyniki wykładni gramatycznej, co implikuje konieczność odwołania się do innych wykładni (logicznej, teleologicznej i funkcjonalnej).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c., przyjmując, że zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek w rozumieniu art. 102 k.p.c., tj. charakter sprawy, który zadecydował o zastosowaniu tego przepisu także przy rozstrzygnięciu o kosztach procesu za obie instancje.

jw